

การจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เกาะสุกร จังหวัดตรัง*

Slow Tourism Management through Participatory Approach of Koh Sukorn Community, Trang Province

Received: October 11, 2018

Revised: January 17, 2019

Accepted: January 23, 2019

ธรรมจักร เล็กบรรจง (Tammachak Lakbanchong)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร 2) สร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะสุกร และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ที่พัฒนาขึ้นของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน คือ วิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามประชาชนในชุมชน จำนวน 400 คน และวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกเป็นตัวแทนชุมชนจำนวน 20 คน โดยการเปิดเวทีชาวบ้าน การประชุมย่อย การศึกษาดูงาน และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกลุ่มที่สองเป็นนักท่องเที่ยวทดลอง จำนวน 40 คน ในการจัดการนำเที่ยวและประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และด้านภาวะผู้นำชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (2) รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยใช้แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวชุมชนร่วมกับแกนนำชุมชน ตามลำดับดังนี้คือ 1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน 2. องค์กรชุมชนและการมีส่วนร่วม 3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ 4. กระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การศึกษาดูงาน และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การร่วมกันสร้างสรรค์โปรแกรมนำเที่ยวแบบ Slow Tourism และเกิดการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวในชุมชนขึ้น โดยมีการแบ่งการบริหารจัดการเป็นฝ่ายต้อนรับและมัคคุเทศก์

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยงบประมาณเงินรายได้ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง เรื่องการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง

This article is a part of research report funded by research budget of Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus on Slow Tourism Management through Participatory Approach of Koh Sukorn Community, Trang Province.

** อาจารย์ วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

Lecturer, Collage of Hospitality and Tourism, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus, Email: tammachak.l@rmutsv.ac.th, 0894711535

ฝ่ายการจัดการที่พักและการให้บริการ ฝ่ายอาหารเครื่องดื่มและสินค้าของที่ระลึก ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด ฝ่ายการจัดการแสดงและยานพาหนะ และเกิดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะสุกร (3) ผลการประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism พบว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนในทุกองค์ประกอบ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ที่หลากหลายควบคู่กับการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนให้มีประสิทธิภาพและสามารถขับเคลื่อนการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกรได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน, การมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะสุกร, รูปแบบการท่องเที่ยวแบบไม่เร่งรีบ

Abstract

The objectives of this study were to: 1) study the factors affecting the participation in slow tourism management of Koh Sukorn community, 2) develop the model of slow tourism management through participatory approach for Koh Sukorn community, and 3) evaluate the developed model. Mixed methods was applied in the study. The quantitative method was employed for collecting preliminary data from 400 people in the community using questionnaire. Additionally, the qualitative method was used for collecting data from two sample groups which were 20 representatives of the community participating group interview, focus group, study trip, and knowledge management forum, and, 40 experimental tourists taking part in a pilot tour and evaluating the tourism management model. The collected data was analyzed with the program package for social science and content analysis.

The finding revealed as follows: 1) Communication and public relations, government and related organization policy, and leadership affected the participation in slow tourism management with a significance level of 0.01. 2) the developed model consisted of tourism resources of the community, community organization and participation, tourist attraction management, and creative learning process. According to the study trip and the knowledge management forum, slow tourism program and community-based tourism group were created. The group was divided into different sections which were Welcoming and Tour Guide, Accommodation and Services, Food, Beverage and Souvenir, Public Relation Marketing, and Performance and Transport. Accordingly, slow tourism management through participatory approach was occurred. 3) The results from evaluating the developed model indicated that it was appropriate to apply the model for developing community-based tourism management with all aspects. The necessary development guidelines were to support an ongoing advertising

and to support community participation in arranging a variety of slow tourism program together with learning. These would produce effective community-based tourism activities and sustainable slow tourism of Koh Sukorn community.

Keywords: Community Based Tourism Management, Participative Approach in KohSukorn Community, Slow Tourism Model

บทนำ

ปัจจุบันกระแสโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่งตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวันต่างก็รวดเร็วจนยิ่งเกิดแนวคิดของคนบางกลุ่มที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านี้ไปใช้ชีวิตในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อการพักผ่อนที่เงียบสงบตลอดจนการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่เร่งรีบจนเกินไป และหนึ่งในกิจกรรมที่ได้รับความนิยมคือการท่องเที่ยว (บุญยสุภะ อเนกสุข, 2560) ในอดีตกิจกรรมการท่องเที่ยวค่อนข้างเร่งรีบและรวดเร็ว การท่องเที่ยวลักษณะนี้เริ่มเปลี่ยนไปเมื่อนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเริ่มฉีกวิถีชีวิตการท่องเที่ยวที่เนิบช้า และใช้เวลาในการทำกิจกรรมได้ยาวนานขึ้น จึงเป็นที่มาของการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ซึ่งประเทศในภูมิภาคเอเชียอย่างประเทศไทยนับเป็นตัวเลือกลำดับต้นๆ ของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ (ชลตรงค์ ทองสง, 2557) การท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติและใช้เวลาในการอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวเพียงพอ หัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวประเภทนี้มี 2 ประการคือ การได้ใช้เวลาที่นานเพียงพอและการได้เรียนรู้เกิดความเข้าใจในลักษณะการท่องเที่ยวต่างๆ ดังนั้น รูปแบบของการท่องเที่ยว Slow tourism จึงมีลักษณะเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่สามารถใช้ชีวิตในแหล่งท่องเที่ยวได้ยาวนานขึ้น เช่น การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว (Long stay) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอาหาร และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น (ราณี อธิชัยกุล, 2557; Dickinson and Lumsdon, 2010)

“เกาะสุกร” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตที่หลากหลาย ซึ่งประชากรในพื้นที่ดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย ภายใต้ความเป็นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม จีน ไทยพุทธ และมุสลิม เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันอย่างเรียบง่ายกลมกลืน ดังนั้นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นี่จะมีรูปแบบไม่เร่งรีบที่น่าสนใจสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ดังเห็นได้จากนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Slow Life ใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายไม่เร่งรีบบนเกาะสุกร อาทิ การพักผ่อนชายหาด การปั่นจักรยานโดยมีเส้นทางผ่าน (เขา สวน ป่า นา เล) ภูเขาหรือทางลาดชัน สวนยางพารา ชมการกรีดยาง สวนมะม่วงหิมพานต์ ป่าโกงกาง บรรยากาศท้องทุ่งนาข้าว และฝูงวัวควายทะเลมากกว่า 1,000 ตัว ปัจจุบันเกาะสุกรเริ่มมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยแต่ละปีมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 หมื่นคน ส่งผลให้ประชาชนส่วนหนึ่งที่เคยประกอบอาชีพด้านการเกษตรหันมาประกอบอาชีพธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริมมากขึ้นในลักษณะต่างคนต่างบริหารจัดการกันเอง ผลกระทบที่ตามมาคือการบุกรุกพื้นที่สาธารณะประโยชน์ การนำพื้นที่บางส่วนมารองรับขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น จากกิจกรรมการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวชุมชนจะไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ ทำให้ค่อนข้าง ขบเซาและขาดการเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายและที่น่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีนักลงทุนที่เริ่มกว้านซื้อที่ดินเห็นได้จากพื้นที่มากกว่าร้อยละ 50 บริเวณริมทะเลของเกาะสุกรอยู่ใน

การครอบครองของนายทุนจากต่างถิ่น (ราตรี จิตรหลัง, 2560) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมให้มากที่สุด ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสมดุล (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552) สำหรับการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ โดยเริ่มต้นจากชุมชนระดับรากหญ้า และรวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียด้วย และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ด้านภาวะผู้นำชุมชน ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และด้านผลตอบแทนที่ได้รับ ที่ส่งผลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน (ธนาศิลป์ เสี่ยวทอง, 2553; วัฒนกันต์ ลากสาร, 2556)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา วางแผนและปรับปรุงเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วนทำให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชนได้ และสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

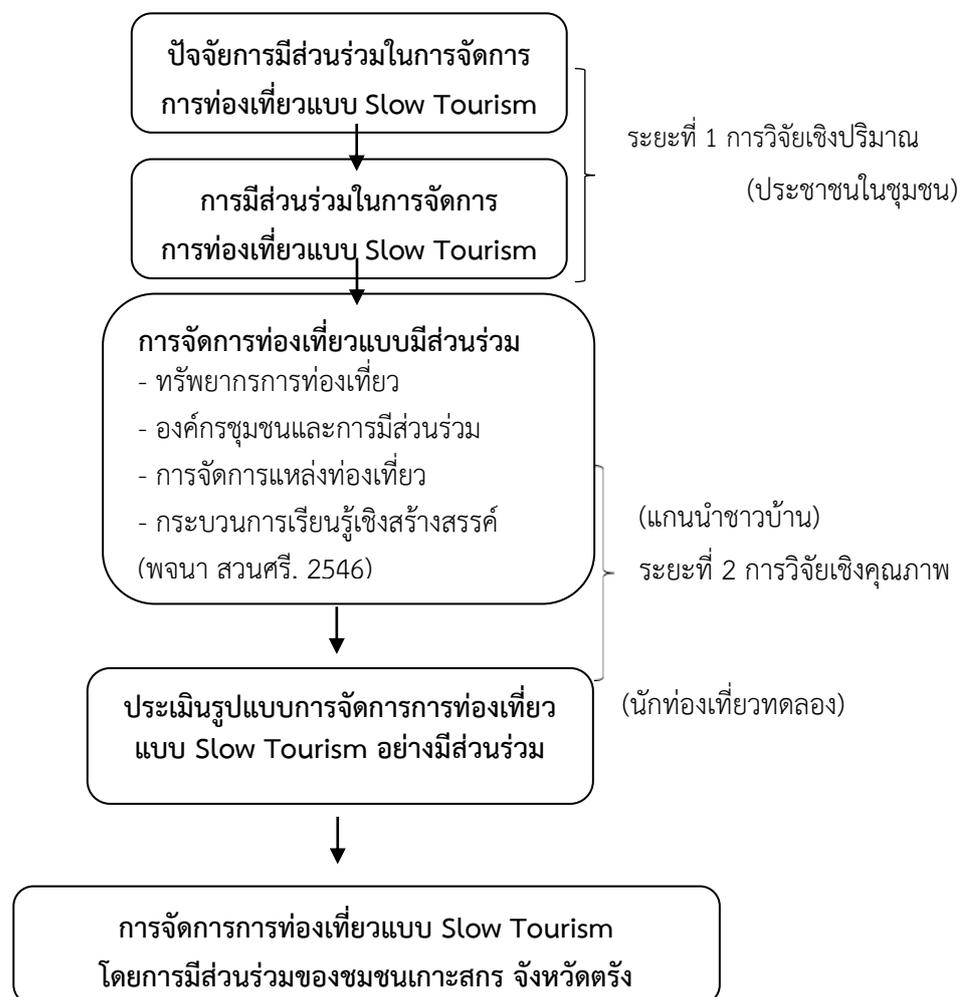
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism แบบมีส่วนร่วมชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ที่พัฒนาขึ้นของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำชุมชน ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และด้านผลประโยชน์ตอบแทน (ธนาศิลป์ เสี่ยวทอง, 2553; วัฒนกันต์ ลากสาร, 2556) ในส่วนของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (เป็ยธิดา ปาลรังษี และกุลพิชญ์ โภโคยอุดม, 2559; Cohen and Uphoff, 1977) ทั้งนี้ก่อให้เกิดการสร้างและ

ประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4 ประการ ดังนี้ 1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน 2. ด้านองค์กรชุมชนและการมีส่วนร่วม 3. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและ 4. ด้านกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (พจนานวน สนวนศรี, 2546) นำไปสู่แนวคิดการสร้างสรรค์รูปแบบจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะสุกร คือการจัดการท่องเที่ยวโดยให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ระยะเวลาที่นานเพียงพอและการได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจในลักษณะการท่องเที่ยว นั้น ๆ ซึ่งคนในชุมชนสามารถบริหารจัดการ “ความไม่เร่งรีบ” ที่แตกต่างกันตามบริบทของชุมชน (ราณี อิลิชัยกุล, 2557; ชลตรงค์ ทองสง, 2558; บุญยสฤษฏ์ อเนกสุข, 2560 และ Dickinson and Lumsdon, 2010) สามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

วิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง การวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบแผนเชิงอธิบาย (Explanatory Design) มีลักษณะการดำเนินงานวิจัยสองระยะ โดยเริ่มจากการวิจัยเชิงปริมาณก่อน แล้วใช้ผลการวิจัยที่ได้เพื่อพิจารณาคัดเลือกประเด็นปัญหาและผู้ให้ข้อมูล สำหรับดำเนินงานวิจัยคุณภาพตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง 4 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่ 1 บ้านเสียมไหม หมู่ 2 บ้านแหลม หมู่ 3 บ้านกลางนา และหมู่ 4 บ้านหาดทรายทอง จำนวนทั้งสิ้น 2,597 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร, 2558) มาคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ 95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 จากการคำนวณดังกล่าว ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 394 คน เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และเพื่อสะท้อนความเป็นจริงของสภาพชุมชนจึงใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะสุกร และเก็บข้อมูลหมู่บ้านละ 100 คน แบ่งเป็น 4 หมู่บ้าน รวมทั้งหมด 400 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีไม่อาศัยความน่าจะเป็นซึ่งใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยใช้ดุลยพินิจของผู้วิจัยได้จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกเป็นตัวแทนชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้าน แบ่งเป็นหมู่บ้านละ 5 คน รวมเป็นจำนวน 20 คน และกลุ่มที่สองเป็นนักท่องเที่ยวทดลอง จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มละ 10 คน ประกอบด้วยประชาชนทั่วไปที่สนใจ นักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว ตัวแทนสื่อมวลชน และตัวแทนธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดตรัง (ทองใบ สุดซารี, 2549) ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 460 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านภาวะผู้นำชุมชน 2) ด้านความเข้มแข็งของชุมชน 3) ด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง 4) ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และ 5) ด้านผลประโยชน์ตอบแทน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การหาสาเหตุปัญหา 2) การวางแผน 3) การดำเนินงานและปฏิบัติงาน 4) ด้านผลประโยชน์ และ 5) การติดตามและประเมินผล

โดยตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามทฤษฎีการสร้างเครื่องมือของ Likert ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

หมายเลข 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด	หมายเลข 2 หมายถึง ระดับน้อย
หมายเลข 4 หมายถึง ระดับมาก	หมายเลข 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
หมายเลข 3 หมายถึง ระดับปานกลาง	

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การเปิดเวทีชาวบ้าน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอผลจากการวิจัยเชิงปริมาณ แก่ชุมชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของประชาชนในชุมชน รวมถึงฟังความคิดเห็นของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว คัดเลือกประเด็นปัญหาและผู้ให้ข้อมูล เพื่อหาแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริง

2. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

กลุ่มแรก สอบถามตัวแทนชุมชนในประเด็นการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 4 ประการ คือ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน 2) องค์กรชุมชนและการมีส่วนร่วม 3) การจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ 4) กระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาสร้างสรรครูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมร่วมกับการลงพื้นที่สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์นำมาสร้างเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชน นอกจากนี้ยังใช้เครื่องมือการศึกษาดูงานชุมชนที่มีการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม เพื่อนำเอาสิ่งที่ได้มาประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวใน 5 มิติ ได้แก่ การต้อนรับและมัคคุเทศก์ การจัดการที่พักและการให้บริการ การบริการอาหารเครื่องดื่มและสินค้าของที่ระลึก การประชาสัมพันธ์และการตลาด การจัดการแสดงและยานพาหนะ และกลุ่มที่สอง สอบถามนักท่องเที่ยวทดลองเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ที่ร่วมกันพัฒนาขึ้นของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมตามกรอบแนวคิด ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC, Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.89 และเข้ารับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบันชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลังจากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับชุมชนการท่องเที่ยวเกาะลิบง จังหวัดตรัง ซึ่งมีบริบทพื้นที่ใกล้เคียงกับชุมชนเกาะสุกร 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ ครอนบาร์ค (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 และนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการวิจัยครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง คือ สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยตั้งระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพกับการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง กับข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสม มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากผู้รู้ในชุมชน และนักวิจัย ตลอดจนนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง

1.1 ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีระดับความคิดเห็นด้วยปานกลางทุกด้าน คือ ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ด้านภาวะผู้นำชุมชน และด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยรวมและรายด้าน (n=400)

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว (X_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ
1. ด้านภาวะผู้นำชุมชน (X_1)	3.20	0.58	ปานกลาง	4
2. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน (X_2)	3.34	0.46	ปานกลาง	1
3. ด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง (X_3)	3.14	0.70	ปานกลาง	5
4. ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ (X_4)	3.33	0.76	ปานกลาง	2
5. ด้านผลประโยชน์ตอบแทน (X_5)	3.30	0.40	ปานกลาง	3
โดยรวม	3.26	0.58	ปานกลาง	

1.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีระดับความคิดเห็นด้วยมาก จำนวน 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติงาน และมีระดับความเห็นด้วยปานกลาง จำนวน 3 ข้อ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมด้านการหาสาเหตุของปัญหา รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยรวมและรายด้าน (n=400)

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว (Y_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. การมีส่วนร่วมด้านการหาสาเหตุของปัญหา (Y_1)	3.07	0.40	ปานกลาง	5
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Y_2)	3.30	0.72	ปานกลาง	3
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติงาน (Y_3)	3.43	0.55	มาก	2
4. การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ (Y_4)	3.53	0.44	มาก	1
5. การมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล (Y_5)	3.12	0.72	ปานกลาง	4
โดยรวม	3.29	0.56	ปานกลาง	

1.3 งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง ผู้วิจัยใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน คือ สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ (X_4) ด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง (X_3) และด้านภาวะผู้นำชุมชน (X_1) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยรวม (X_{tot})

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับความสำคัญ	B	S.E.	β	t	P-value
ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ (X_4)	0.321	0.362	0.531	14.193	0.000**
ด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง (X_3)	0.481	0.342	0.728	7.697	0.000**
ด้านภาวะผู้นำชุมชน (X_1)	-0.394	0.341	-0.495	-5.314	0.000**

ค่าคงที่	1.975
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R)	0.702
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R ²)	0.492
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว	0.489
ความคลาดเคลื่อนในการทำนาย	0.33161

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

$$\text{สมการถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y}_{\text{tot}} = 1.975 + 0.321 (X_4) + 0.481 (X_3) + -0.394 (X_1)$$

$$\text{สมการถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_{\text{tot}} = 0.531 (X_4) + 0.728 (X_3) + -0.495 (X_1)$$

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เกาะสุกร จังหวัดตรัง

ผลการเปิดเวทีชาวบ้าน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และรับฟังความคิดเห็นของชุมชน คัดเลือกประเด็นปัญหาและผู้ให้ข้อมูล การประชุมกลุ่มย่อย สอบถามผู้นำกลุ่มในประเด็นการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 4 ประการ คือ 1.ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน 2.องค์กรชุมชนและการมีส่วนร่วม 3.การจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ 4.กระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ รวมถึงการศึกษาดูงานชุมชน การท่องเที่ยว และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 การเปิดเวทีชาวบ้าน กล่าวโดยสรุป เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอผลจากการวิจัยเชิงปริมาณแก่ชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในครั้งนี้ด้วย คือ ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับความรู้ เห็นคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวต่อการพัฒนาท้องถิ่น และเข้าร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเพราะมีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมในชุมชนจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และด้านภาวะผู้นำชุมชน นำไปสู่การคัดเลือกประเด็นปัญหาและผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยและชุมชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงนำข้อมูลไปใช้ในการต่อยอดในการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยการมีส่วนร่วมชุมชนของชุมชนเกาะสุกร

2.2 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) การศึกษาดูงานชุมชนการท่องเที่ยว และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กล่าวโดยสรุป จากผลการศึกษาข้อแรกนำมาสู่การประชุมย่อยแกนนำกลุ่มชาวบ้านจำนวน 2 ครั้ง ในประเด็นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 4 ประการ ผู้วิจัยอธิบายตามแนวคิดองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (พจนานุกรม, 2546) ตามลำดับ ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทรัพยากรธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งผู้วิจัยและแกนนำชุมชนได้นำข้อมูลเหล่านี้มาร่วมกันสร้างสรรค์โปรแกรมนำเที่ยวของชุมชน เป็นโปรแกรมนำเที่ยวแบบ Slow Tourism และจะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เป็นโปรแกรม 2 วัน 1 คืน และยังสามารถออกแบบทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวในอนาคตในลักษณะ 3 วัน 2 คืน และโปรแกรมสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวภายใต้ขีดความสามารถของชุมชนด้วย

2. องค์กรชุมชนและการมีส่วนร่วม เนื่องจากชุมชนเกาะสุกรยังไม่ได้มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นผู้วิจัยได้อาศัยความเป็นนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ในท้องถิ่น จึงเป็นการง่ายที่จะค้นหาผู้นำกลุ่มที่สำคัญของแต่ละชุมชน ที่มีความสนใจและสมัครใจเข้าร่วม เพื่อมาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนเกาะสุกร ประกอบไปด้วยตัวแทนชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้าน รวมเป็น 20 คน โดยมีประธานและรองประธานกลุ่ม และแบ่งหน้าที่ออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายต้อนรับและมัคคุเทศก์ ฝ่ายการจัดการที่พักและการให้บริการ ฝ่ายสินค้าของที่ระลึกและอาหารและเครื่องดื่ม ฝ่ายการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และฝ่ายการแสดงและยานพาหนะ ปรากฏว่าได้กลุ่มผู้นำที่สำคัญที่มีบทบาทและสามารถเป็นผู้ประสานงานกับชุมชนได้ค่อนข้างดี

3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนเกาะสุกรมีกลไกในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยมีศูนย์กลางของข้อมูล อยู่ที่บ้านหาดทรายทองซึ่งเป็นจุดแรกที่รับนักท่องเที่ยวจากท่าเรือสู่ชุมชน โดยให้แต่ละฝ่ายที่จัดตั้งขึ้นมีสิทธิในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ และมีกฎ กติกาในการมาท่องเที่ยวยังชุมชนภายใต้การอนุรักษ์พัฒนาแบบไม่เร่งรีบ ไม่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นจึงมีข้อห้ามบางอย่างในการเข้ามาท่องเที่ยว อาทิ ไม่มีการดื่มแอลกอฮอล์ การเล่นการพนัน และห้ามรับประทานเนื้อหมูในชุมชน เป็นต้น การนำเสนอขายโปรแกรมที่ได้ร่วมกันสร้างขึ้นได้ข้อสรุปว่า โปรแกรมการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism จะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน และการท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริมของชุมชน ซึ่งการจัดโปรแกรมในขั้นต้น จะมีลักษณะเป็น 2 วัน 1 คืน คิดค่าบริการ คนละ 900 บาท และ 3 วัน 2 คืน คิดค่าบริการ คนละ 1,400 บาท โดยรวมค่ารถเช่าแล้ว ค่าเรือไปและกลับ ค่าอาหาร และพัคโฮมสเตย์ของชุมชน โดยมีข้อกำหนดให้นักท่องเที่ยวต้องวางมัดจำก่อนอย่างน้อยร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่าย และติดต่อชุมชนล่วงหน้าอย่างน้อย 3-4 วันก่อนเข้ามาท่องเที่ยว การกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากผลกำไรที่ได้จากการท่องเที่ยวหลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว จะแบ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งวัน มีเพียงร้อยละ 5 ที่เก็บไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการกลุ่มตอนเริ่มแรกเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวมมาใช้ในการดำเนินงาน

4. กระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ผลจากการศึกษาดูงานกลุ่มการท่องเที่ยวต้นแบบโดยชุมชน บ่อหินพาร์มสเตย์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการคืนข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อนำรูปแบบมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ในหลากหลายมิติโดยให้สิทธิแต่ละฝ่ายจัดการกันเอง ดังนี้

- 1) การต้อนรับและมัคคุเทศก์ ในด้านของการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวสร้างจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมให้กับชาวบ้านและผู้มาเยือนอยู่เสมอ
- 2) การจัดการที่พักและการให้บริการ โดยจัดให้นักท่องเที่ยวอนอนบ้านพัคโฮมสเตย์ร่วมกับเจ้าของบ้านก่อให้เกิด

การเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนมีกิจกรรมทำร่วมกัน และให้บ้านพักแต่ละหลังพยายามรักษาความสะอาดของห้องนอนและพื้นที่ใช้สอยอยู่เสมอ 3) การพัฒนาสินค้าของที่ระลึกและอาหารและเครื่องดื่ม มีการกำหนดลงในโปรแกรมท่องเที่ยวของกลุ่มในการนำไปเยี่ยมชม และร่วมกิจกรรมกับกลุ่มในการสาธิตทำผลิตภัณฑ์ของชุมชน อาทิ กลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ กลุ่มการทำผ้าบาติก กลุ่มเครื่องจักสานเสื่อเตยปาหนัน ภูมิปัญญาชาวบ้านขนมพื้นบ้านขนมคล่องใจ ขนมตาหยาบ เป็นต้น 4) การตลาดและการประชาสัมพันธ์ กลุ่มการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากประชาสัมพันธ์องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสุกร ในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวลงบนเว็บไซต์ และเพจของกลุ่มการท่องเที่ยวเกาะสุกร ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตรัง และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยด้วย และ5) ฝ่ายการแสดงและยานพาหนะการจัดการแสดงได้รับความร่วมมือจากกลุ่มแม่บ้านและนักเรียนในชุมชนเกาะสุกร ส่วนด้านยานพาหนะในชุมชนจะใช้เฉพาะรถซาเล้งในการเดินทางในการรับส่งนักท่องเที่ยวโดยไม่เปลี่ยนแปลงของวิถีชุมชนด้วย

3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ที่พัฒนาขึ้นของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง

ผลการประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ที่พัฒนาขึ้นของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง จะเห็นว่าในรูปแบบเดิมชุมชนเกาะสุกร ดำเนินการแบบต่างคนต่างบริหารจัดการกันเอง ทำให้มีข้อดีคือการบริหารงานเป็นไปด้วยความคล่องตัว แต่ก็มีข้อเสียในประเด็นที่หากไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการชุมชนจะค่อนข้างชบเซาและขาดการเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายและที่น่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว สำหรับการประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบไปด้วย 1.ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน 2.องค์กรชุมชนและการมีส่วนร่วม 3.การจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ4.กระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สามารถนำมาสรุปในภาพรวมดังนี้

1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะสุกร

มีความสมบูรณ์ดั้งเดิมของสภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย อันประกอบด้วย 1) สันหลังมังกร 2) บ่อน้ำมหัศจรรย์ 3) ควายทะเล 4) หาดทรายยาว 5) ป่าโกงกาง 6) กลุ่มเครื่องแกง กลุ่มผ้าบาติก กลุ่มจักสานเตยปาหนัน 7) การแสดงรอกเงย มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism และควรเพิ่มเติมการสร้างคุณค่าของแต่ละแหล่งในการศึกษาเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวด้วย

2. ด้านการจัดการโปรแกรมนำเที่ยวและราคานำเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะสุกร

ราคาเหมาะสมและควรเพิ่มเติมโปรแกรมท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อาทิ การบูรณาการจัดกิจกรรมในรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ให้มากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน หรือรูปแบบการท่องเที่ยวแบบมาครั้งเดียวเที่ยวทั้ง 4 ชุมชน ในลักษณะ 4 วัน 3 คืน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้วิถีชุมชนผ่านการท่องเที่ยวอย่างถ่องแท้

3. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการคณะกรรมการกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะสุกร

ชุมชนมีกลุ่มการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยให้แต่ละฝ่ายมีสิทธิในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ แต่ควรมีการสร้างร่วมมือระหว่างกลุ่มกับประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น

4. ด้านกฎระเบียบ กติกา กลไกในการทำงานในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะสุกร ชุมชนมีกฎ กติกาในการปฏิบัติของนักท่องเที่ยวภายใต้การพัฒนาแบบไม่เร่งรีบ ได้อย่างเหมาะสมไม่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน มีข้อห้ามที่นักท่องเที่ยวต่างวัฒนธรรมถือปฏิบัติได้ ควรเพิ่มเติมเรื่องการติดต่อประสานงานและกลไกการทำงานแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนมากขึ้น

5. ด้านการจัดการต้อนรับและนำเที่ยว การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ตลอดจนการให้ข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะสุกร

การต้อนรับนักท่องเที่ยวในภาพรวมถือว่าดีมากสมาชิกชุมชนมีจิตบริการ เนื่องจากชุมชนมีจุดรับนักท่องเที่ยวจุดเดียวบริเวณท่าเรือทำให้สะดวกในการต้อนรับ หากแต่ละชุมชนมีสมาชิกในการต้อนรับมากกว่านี้ จะดียิ่งขึ้น การนำชมแหล่งท่องเที่ยวมีคฤศก์สามารถบรรยายได้เป็นอย่างดี แต่ควรเพิ่มเติมเรื่องลำดับขั้นตอนในการให้ข้อมูลและนัดหมายเวลาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนการประชาสัมพันธ์ ควรเพิ่มช่องทางให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เช่น Line Facebook เว็บไซต์ เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการนำเสนอโปรแกรมและเส้นทางท่องเที่ยวลักษณะแผนพับให้แก่นักท่องเที่ยวด้วย

6. ด้านการจัดการที่พักโฮมสเตย์และความปลอดภัยของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะสุกร

เจ้าของบ้านมีความเป็นกันเอง อบอุ่น ผู้ให้บริการมีจิตบริการ มีความเป็นมิตรรู้สึกปลอดภัย และพร้อมให้บริการนับเป็นเสน่ห์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่ควรเน้นความเป็นสัดส่วนของนักท่องเที่ยว และสร้างร่วมมือให้บ้านแต่ละหลังรักษาความสะอาดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

7. ด้านการจัดการอาหารและเครื่องดื่มและการจัดการสินค้าของที่ระลึกของกลุ่มการท่องเที่ยว

อาหารเหมาะสมดีมาก รสชาติอร่อยสามารถเพิ่มเติมได้ตามที่ต้องการ ควรมีเมนูที่หลากหลาย โดยเฉพาะเป็นอาหารทะเลหรือพื้นถิ่นที่สามารถปรับรสชาติให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวต่างวัฒนธรรมได้ ส่วนด้านสินค้ามีหลากหลายดี สามารถสร้างจุดขายของชุมชนได้ อาทิ เครื่องแกงตำมือ จักสานเตยปาหนัน ผ้าบาติก แต่ควรพัฒนารูปแบบการนำเสนอให้เป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวที่สวยงาม และพกพาได้สะดวก

8. ด้านการจัดการแสดงต่าง ๆ และการจัดการพาหนะนำเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะสุกร (เรือหางยาวและรถซาเล้ง)

มีการสะท้อนถึงวิถีของคนในชุมชนได้ดีมาก แสดงให้เห็นถึงวิถีความเป็นอยู่ของชุมชน และหากสามารถสร้างร่วมมือระหว่างเด็กและเยาวชนได้จะทำให้การแสดงมีหลากหลายขึ้น ในด้านการจัดการพาหนะมีความเหมาะสมเป็นการสะท้อนถึงวิถีชีวิตชุมชน ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น บริการรถกันแดด/ฝน การจัดที่นั่งบนรถสามล้อและเรือหางยาวควรมีมาตรฐานเดียวกันเรื่องจำนวนผู้โดยสาร โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

9. การเรียนรู้ในกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนมีการจัดการกิจกรรมค่อนข้างเหมาะสมโดยใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นของแต่ละแห่งในการให้บริการทางการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว และรูปแบบของกิจกรรมที่ใช้เวลาไม่เร่งรีบได้ใช้เวลาอยู่กับแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนท้องถิ่นที่มีมิติที่น่าสนใจ

10. การสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะสุกร

นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตกับคนในชุมชนได้ดีในหลายมิติ อาทิ ได้เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นกับชาวบ้าน การทำผลิตภัณฑ์กับชุมชน และควรเพิ่มเติมการสร้างคุณค่าในการศึกษาเรียนรู้ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่องภายใต้ขีดความสามารถของชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ได้แก่ ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ด้านนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และด้านภาวะผู้นำชุมชน ซึ่งด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับอานิสงค์ โอทาตะวงศ์ (2557) ได้กล่าวว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวรวมทั้งความถี่ของการได้ข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะทำให้เกิดการรับรู้ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ดังนั้นเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐควรเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักและมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยว ส่วนในด้านการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับคมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า เจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นตัวกลางระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ โดยปฏิบัติงานมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ ส่วนผู้นำชุมชนจะเป็นผู้บริหารดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว และด้านภาวะผู้นำชุมชน มีความสอดคล้องกับสรารวรรณ เรื่องกัลปวงศ์ และอรรรณพ เรื่องกัลปวงศ์ (2559) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำในการสร้างแรงบันดาลใจมีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในคัดเลือกประเด็นปัญหาและผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการต่อยอดการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะสุกรด้วย

2. ผลจากการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ได้เกิดการก่อตั้งคณะกรรมการของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนเกาะสุกร และได้มีการร่วมกันสร้างสรรค์เป็นโปรแกรมนำเที่ยวของชุมชน 2 วัน 1 คืน และ 3 วัน 2 คืนขึ้น มีกลไกในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism และมีกฎ กติกาในการมาท่องเที่ยวยังชุมชนที่สำคัญ อาทิ ไม่มีการดื่มแอลกอฮอล์ การเล่นการพนัน และห้ามรับประทานเนื้อหมูในชุมชน การกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม โดยมีการแบ่งหน้าที่การบริหารจัดการ

แหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการเรียนรู้ออกเป็นฝ่ายต้อนรับและมัคคุเทศก์ ฝ่ายการจัดการที่พักและการให้บริการ ฝ่ายสินค้าของที่ระลึกและอาหารและเครื่องดื่ม ฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์ และฝ่ายการแสดงและยานพาหนะ สอดคล้องกับ Benjamin F. Timms และ Dennis Conway (2012) ได้กล่าวถึงผลจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism บริเวณหมู่เกาะแคริบเบียน โดยคนในท้องถิ่นเองจากการเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งป็นผลกำไรบางส่วนกลับมาดูแลแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนคนในท้องถิ่นมีรายได้การเป็นเจ้าของร้านอาหาร เจ้าของที่พัก และจัดนำเที่ยวได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งกลุ่มทุนภายนอก อันสะท้อนให้เห็นค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ตกอยู่ในกลุ่มท้องถิ่น ขณะเดียวกันสอดคล้องกับ บุญยสฤกษ์ อเนกสุข (2560) กล่าวว่ารูปแบบการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในสองลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะของการเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งคนในชุมชนสามารถบริหารจัดการ “ความไม่เร่งรีบ” ที่แตกต่างกันตามบริบทของชุมชน ขณะที่อีกด้านหนึ่งของกระแสความไม่เร่งรีบกลับเป็นการสร้างสินค้าใหม่ อันเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างพลังชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนจากการสนับสนุนกิจกรรมที่คนในท้องถิ่นดำเนินการ เช่น การเป็นมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น การพำนักโฮมสเตย์ของคนในชุมชน การรับประทานอาหารท้องถิ่น เป็นต้น และสอดคล้องกับเชภาตกร จันทรหอม (2560) ศึกษาวิจัยการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศยั่งยืนภูมินิเวศน์เขา ป่า นา เล 4 ชุมชน ในจังหวัดตรัง พบว่าผลการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 1) เกิดกฎ กติกา หรือมาตรการชุมชน เช่น มาตรการลดละเลิกเหล้า ข้อตกลงการจัดการขยะ พื้นที่ปลอดบุหรี่ 2) เกิดกลไก ระบบโครงสร้างชุมชนที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ เช่น กลไกสภาผู้นำ, เกิดกองทุนของชุมชน 3) เกิดต้นแบบพื้นที่เรียนรู้ หรือแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชนมีการรวมกลุ่มในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีบ้านเขาหลัก บ้านลำซูน ที่กระจายรายได้ให้สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวผ่านการปันผล และกรณีบ้านนาหมื่นศรี เริ่มจากงานอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญา ต่อมาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงาน และพัฒนาต่อยอดทำเรื่องการจัดการท่องเที่ยว มีการพัฒนาเรื่องที่พัก อาหาร และผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก ทั้งนี้งานวิจัยดังกล่าวยังไม่ได้กล่าวถึงการพัฒนาฝ่ายด้านการต้อนรับและมัคคุเทศก์ ด้านการแสดงและยานพาหนะ การตลาดและประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาณี เผือกบัวขาวและสาโรช เผือกบัวขาว (2561) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ 2) ด้านพัฒนาและทักษะการทำงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) ด้านความปลอดภัยและ 5) ด้านการสื่อสารองค์กร และควรออกนโยบายจัดทำโครงการต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้สมาชิกชุมชนไปดูงานและมีการตั้งกลุ่มผู้รับผิดชอบ ในด้านความปลอดภัยให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่ชัดเจน และส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนแบ่งปันโอกาสและพื้นที่ในการทำมาหากินอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่สมาชิกทุกคนในชุมชน อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ของชุมชนเกาะสุกรที่ร่วมพัฒนาขึ้นโดยมีการกำหนดกฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนกำหนดมาตรการและระบุแนวทางการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของแต่ละชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มการท่องเที่ยวด้วย

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ที่พัฒนาขึ้นของชุมชนเกาะสุกร จังหวัดตรัง สำหรับผลการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้ (1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์หลากหลาย มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และควรเพิ่มเติมโปรแกรมท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย และจัดกิจกรรมในรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ให้มากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน (2) ชุมชนได้มีการจัดตั้งกลุ่มการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง โดยให้แต่ละฝ่ายมีสิทธิในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ แต่ควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างกลุ่มกับประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น (3) ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีกฎ กติกาในการปฏิบัติของนักท่องเที่ยวภายใต้การพัฒนาแบบไม่เร่งรีบได้อย่างเหมาะสม นักท่องเที่ยวต่างวัฒนธรรมถือปฏิบัติได้ โดยเฉพาะฝ่ายต่าง ๆ ที่สามารถบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้ดีในทุกมิติ จึงควรเน้นการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง (4) ชุมชนมีการจัดรูปแบบของกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในแหล่งท่องเที่ยวไม่เร่งรีบเพียงพอ ควบคู่กับการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น และควรเพิ่มเติมการสร้างคุณค่าในการศึกษาเรียนรู้ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Dall'Aglio (2011) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ต้องให้ความสำคัญต่อเวลาในการพัฒนาที่ไม่เร่งรีบจนเกินไป ทั้งในด้านเจ้าของบ้านที่ต้องผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ การวิเคราะห์ วางแผน การเตรียมความพร้อม การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ก่อนการจัดการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันต้องไม่ละเลยกระบวนการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพื่อนำมาปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับนิรติ ทองพลัด (2553) ศึกษาศักยภาพเพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า ผลจากการทดลองนำเที่ยวของกลุ่มนักศึกษา ชุมชนมีความน่าสนใจในการเรียนรู้วิถีชีวิต ชุมชนสามารถจัดการและแนะนำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องชัดเจนครอบคลุม แต่ควรมีระเบียบปฏิบัติให้ชัดเจน นอกจากนี้ชุมชนยังมีปัญหาเรื่องที่พักที่ไม่พอกับจำนวนนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกรณีที่ยังขาดมาตรฐานในแต่ละบ้าน ซึ่งเป็นข้อจำกัดของสมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์ในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และด้านการติดต่อประสานงานระหว่างพื้นที่กับกลุ่มนักท่องเที่ยวยังไม่ชัดเจน ทำให้มีผลต่อการจัดเตรียมให้สอดคล้องกับจำนวนลูกค้าที่เข้าพัก เช่น ที่พัก อาหาร อย่างไรก็ตามงานวิจัยข้างต้นเป็นข้อมูลของกลุ่มทดลองที่เป็นนักศึกษากลุ่มเดียวและยังไม่ได้กล่าวถึงด้านการจัดการพาหนะ ของที่ระลึก และการประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องกับสุจิตราภรณ์ จุสปาโล (2556) ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่เกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มทดลอง มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะสาหร่ายที่สร้างขึ้น เนื่องจากการให้บริการมีความเป็นกันเอง และการมีไมตรีจิต โดยมีประธานกลุ่มทำหน้าที่กำกับดูแลบริหารจัดการ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว ฝ่ายบริการและสวัสดิการ มีการติดต่อประสานงานด้านยานพาหนะให้บริการทั่วไปแก่นักท่องเที่ยว และฝ่ายรักษาความปลอดภัยสามารถให้ข้อแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่อเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้งานวิจัยข้างต้นยังไม่ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับลักษณะ เกยุราพันธ์ และคณะ (2559) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก พบว่า การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนในทุกองค์ประกอบ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายส่งเสริมการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งกลุ่มผู้รับผิดชอบ การจัดทำป้ายแหล่งท่องเที่ยวและสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้ จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผลจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ที่พัฒนาขึ้นของชุมชนเกาะสุกร มีความสอดคล้องกับงานวิจัยในลักษณะเดียวกันที่เคยศึกษามาก่อนหน้านี้ และสามารถนำไปพัฒนาในการรองรับนักท่องเที่ยวได้จริง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. ภาครัฐ แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในทุกภาคส่วน เนื่องจากการวิจัยพบว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ในชุมชนอย่างหลากหลาย

2. ภาครัฐ แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายหรือความร่วมมือกับองค์กรด้านการท่องเที่ยว หรือท้องถิ่นใกล้เคียง เพื่อส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน และมีนโยบายสนับสนุนในการพัฒนาศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวของชุมชนที่มีมาตรฐาน โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อและเข้ามาใช้บริการได้โดยตรง

ข้อเสนอแนะระดับการปฏิบัติ

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือกลุ่มการท่องเที่ยวของชุมชน ควรมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเห็นคุณค่าในเรื่องการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาท้องถิ่น และจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ในด้านต่าง ๆ แก่บุคคลที่เข้ามาดำเนินงานให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถจัดการการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือกลุ่มการท่องเที่ยวของชุมชน ควรมีการจัดบันทึกสถิติของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม และศึกษาวิธีการคิดอัตราค่าบริการและขั้นตอนในการให้บริการ อีกทั้งควรจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

Reference

- Aneksuk, B. (2017). k̄n̄thōngthīēo b̄ēp n̄ōēp ch̄ā (Slow travel) niyām l̄ē n̄ēōkhit [Slow Travel: A Concept Survey]. *Humanity and Social Science Journal*, Ubon Ratchthani University 8, 1 (January- June): 26-47.
- Benjamin, F., & Dennis, C. (2012). Slow Tourism at the Caribbean's Geographical Margins. *Tourism Geographies: An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*, 14 (3). 396-418.
- Chitlang, R. (2017). ngān b̄ōēk f̄ā k̄ō sukōn sawan 'andāman [Open Paradise of Andaman Festival: Koh Sukorn]. Retrieved on April 19, 2018 from [http:// www.Prachachat.net/local-economy/news-92540](http://www.Prachachat.net/local-economy/news-92540)
- Choibamroong, T. (2009). botbāt khōng 'ongkōn pokkhrōng s̄uan thōngthin kap k̄n̄phatthana k̄n̄thōngthīēo yāng yangyūn bon thān n̄ēōkhit s̄ēthakit phōphīāng (Phim khrang thī 1) [The Role of Local Administration on Sustainable Tourism Development based on Sufficiency Economy]. (first edition). Nonthaburi: King Prajadhipok's Institute.
- Cohen, J., & Uphoff, N. (1980). *Participation's Place in Rural Development Seeking Clarity Through Specificity: World Development*.
- Cronbach, J., (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Dall'Aglio, S. (2011). Slow Tourism Seminar. Retrieved on September 18, 2018 from http://www.tnp.si/images/1_stefano_dall_aglio.pdf.
- Dickinson, J., & Leslie, L. (2010). *Slow Travel and Tourism*. UK: Earth scan Ltd.
- Esichaikul, R. (2014). k̄n̄chatk̄n̄ k̄n̄thōngthīēo chaphō thāng [Niche Tourism Management]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Junhom, C. (2017). wīchāi k̄n̄thōngthīēo chumchon chōēng Niwēt yangyūn phūm niwēt khao p̄ā n̄ā l̄ē ch̄angwat Trang [Community Based Tourism of Ecotourism Sustainable in Khao Pa Na Le in Trang Province]. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation.

- Jussapalo, S. (2013). kanchatkaṅ thongthiao chong Niwet doi krabuankaṅ mi suan ruam khong chumchon nai phunthi ko sarai changwat satun [The Eco-tourism Management through the Community based participation on Sa-rai Island, Satun Province]. Journal of Community Development Research, Naresuan University 6, 1 (January – April): 81-93.
- Keyuraphan, L., & Others. (2016). kanphatthana rubbep kanchat kitchakam kanthongthiao chong watthanatham chumchon chao Thai phuan phua songsoem kan rianru chong sangsan changwat nakhon nayok [A Development Model of Thai Phuan Community's Tourism Activity Management to Promote Creative Learning in Nakhon Nayok]. Veridian E-Journal, Silpakorn University 9, 2 (May – September): 2190-2201.
- Koh Sukorn Subdistrict Administrative Organization, (2015). 'ongkan borihansuan tambon ko sukorn [Koh Sukorn Subdistrict Administrative Organization]. Retrieved on April 25, 2018 from <http://www.kohsukorn.go.th/general3.php>
- Lapsan, W. (2014). patchai thi mi phon to kanmi suanruam khong prachachon [Factors influencing public participation]. Retrieved on April 29, 2018 from <http://msjo.net/categoryblog/66-patjai.pdf>
- Othatawong, A. (2014). kanmi suanruam khong prachachon to kanthongthiao chong 'anurak thale bua daeng nai khēt thēsaban tambon chiang wae 'amphoe kumpha wapi changwat 'udon thani [Community Participation in Talay Bua Dang Conservation within Chiang Wae Municipal Area, Kumphawapi District, Udonthani Province]. Academic Services Journal, Prince of Songkla University 25, 1 (January-April): 47-53.

- Palarangsri, P., & Pookaiyaudom, G. (2016). patchai thī song phon tō kāmī sūanruām khōng prachāchon nai kānthōngthīeo dōi chumchon ‘amphōe khon ‘om chāngwat nakhōn sī tham rat [Factors Affecting Residents’ Participation in Community-Based Tourism in Khanom District, Nakhon Si Thammarat Province]. *Journal of Sports Science and Health, Chulalongkorn University* 17, 2 (May-August).
- Phueakbuakhao, w., & Phueakbuakhao, S. (2018). konlayut kānphatthanā læng thōngthīeo dōi kāmī sūanruām khōng ‘ongkōn pokkhrōng sūan thōngthin chāngwat phet burī bon thān nāeokhit setthakit phōphiāng [Strategy for Developing Tourist Attractions with Participation of Phetchaburi Local Administration Organization Based on Philosophy of Sufficiency Economy]. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 11, 2 (May– September): 509-524.
- Ruangkalapawongse, S., & Ruangkalapawongse, A. (2016). patchai thī song phon tō kanchatkān kānthōngthīeo chōeng watthanatham bāep mī sūan ruām chumchon kō kret ‘amphōe Pākret chāngwat nonthaburī [Cultural Tourism Management by a Participative Approach in KohKret Community Amphur Pak Kret, Nonthaburi]. *Research Journal Humanities and Social Sciences, Suan Dusit University* 12, 3 (September-December): 113-132.
- Sieothong, T. (2010). kāmī sūanruām khōng prachāchon nai kān pokkhrōng thōngthī radap mūbān kōranī suksā ‘amphōe Tak bai chāngwat narāthiwāt [People’s Participation in the Local – Village Level Administration: A Case Study of Takbai District, Narathiwat Province]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Songtrip, K. (2014). kāmī sūanruām nai kanchatkān kānthōngthīeo chōeng ‘anurak khōng prachāchon kōranī suksā talāt nā wat takhīan ‘amphōe bāng kruai chāngwat nonthaburī [People’s Participation in Conservation Tourism Management: A Case Study of Wat Takien Floating Market, Bangkrui District, Nonthaburi Province]. *Master of Arts’ Thesis, Dhurakij Pundit University.*

- Suansi, P. (2003). khūmū kanchatkān thōngthiēo dōi chumchon [Community based tourism handbook]. Bangkok: Responsible Ecological Social Tours Project.
- Sutchari, T. (2006). kānwichai thurakit patibatkān wichai nōknūā čāk tamrā [Business Research-Conduction of Research beyond Textbook]. Faculty of Business Administration Program in General Management, Ubon Ratchathani Rajabhat University.
- Thongphlat, N., & Others. (2010). suksā sakkayaphāp phūā čatkān thōngthiēo dōi chumchon tambon ko sukōn ‘amphœ pa liān čangwat Trang [Study of potential for tourism management by Koh Sukorn community in Palian district, Trang province]. Complete Research, The Thailand Research Fund.
- Tongsong, C. (2014). nāōkhith kānphatthana Slow Tourism nai prathēt Thai [A Concept for Developing Slow Tourism in Thailand]. Research Methodology & Cognitive Science, Burapha University 12, 2 (October 2014– March 2015) : 1-12.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an Introductory Analysis. 3rd. ed. New York: Harper and Row.

